

БАЯН-ӨЛГИЙ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

Улаанхус сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

Аудитын код: БӨА-2022/11/НА-СТА-ТТЗ

Цахим хуудас: www.audit.mn

Өлгий хот

2022 он

Аудитын Баян-Өлгий аймаг дахь Төрийн аудитын газрын
дарга, тэргүүлэх аудитор: М.Хуанган

Утас: 70422954

Цахим хаяг: khuanganm@audit.gov.mn

Аудитын менежер: Х.Женисбек

Утас: 70422930

Цахим хаяг: jenisbekh@audit.gov.mn

Аудитор: Б.Үүрийнтуяа

Утас: 89838414

Цахим хаяг: uuriintuya.b@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

Агуулга

1. Аудитын гэрчилгээ	3	
2. Аудитын тайлан	18	
2.1. Оршил.....	18	
2.2. Аудит хийх үндэслэл, зорилго, талуудын хүлээх үүрэг, хариуцлага	18	
2.3. Аудитын явцад МӨРДСӨН БОДЛОГО, ЖУРАМ, АРГА ЗҮЙ, ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТ		
2.4. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, үйл ажиллагаа болон дотоод хяналттай холбоотой хүчин зүйлсийн үнэлгээ		
2.5. Төлөвлөлтийн шатанд тодорхойлсон эрсдэл, түүнийг үнэлсэн байдал		
2.6. Материаллаг байдлын суурь сонгосон үндэслэл, тайлбар.....	19	
2.7. Аудитын явцад хэрэгжүүлсэн горим сорил, түүний үр дүн	28	
2.8 Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн үзүүлэлт	19	
2.8.1 Мөнгөн хөрөнгө	19	
2.8.2 Богино хугацаат хөрөнгө оруулалт	19	
2.8.3 Авлага.....	19	
2.8.4 Урьдчилгаа	20	
2.8.5 Урт хугацаат хөрөнгө оруулалт	20	
2.8.6 Бараа материал	20	
2.8.7 Үндсэн хөрөнгө.....	21	
2.8.8 Өр төлбөр.....	22	
2.8.9 Засгийн газрын хувь оролцоо.....	23	
2.9 Төсвийн гүйцэтгэлийн талаарх тайлбар, тодруулга.....	24	
2.10. Дараагийн аудитаар авч үзэх буюу анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал	29	
2.11. Шилэн дансны мэдээлэл	30	
2.12. Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилтийн талаарх тайлбар, тодруулга.....	27	
2.13. Дүгнэлтийн хэлбэр, үндэслэл.....		
3. Менежментийн захидал.....	30	
3.1	холбоотой асуудал	30
3.2	холбоотой асуудал.....	
4. Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан.....		
4.1 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлан.....		
4.2 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлан.....		
4.3 Аудит хийсэн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан		
4.4 Аудит хийсэн нэгтгэсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан.....		
4.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан		
4.6 Аудит хийсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан		
5.Аудитын явцад илэрсэн алдаа, зөрчлийн жагсаалт.....	30	

Товчилсон үгийн жагсаалт

АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагуудын Олон Улсын Стандарт
АОУС	Аудитын Олон Улсын Стандарт
УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
ТТЗ	Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч
ТШЗ	Төсвийн шууд захирагч

1. Аудитын гэрчилгээ

БАЯН-ӨЛГИЙ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

83129 Өлгий, Баян-Өлгий аймаг,
Утас/Факс: (976) 7042-2954
E-mail: bayanulgii@audit.gov.mn

УЛААНХУС СУМЫН ЗАСАГ
ДАРГА К.БАГДАУЛЕТ ТАНАА

2022.03.25 № 331
танай _____-ны № _____-т

АУДИТЫН САНАЛ ДҮГНЭЛТ

Зөрчилгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.2-т заасны дагуу Улаанхус сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Улаанхус сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, шалгагдагч байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Улаанхус ТТЗ-Gershilgee-ГА

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт гэдэг нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР М.ХУАНГАН

Улаанхус ТТЗ-Gershilgee-ТА

2. Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлан

(мянган төгрөгөөр)

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	<u>1,287,804.6</u>	<u>1,150,612.7</u>
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	146,368.9	125,331.2
311	Кассанд байгаа бэлэн мөнгө	-	-
31110	Төгрөг	-	-
31140	Касс арилжааны банк	-	-
312	Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	146,368.9	125,331.2
3121	Төгрөг	146,368.9	125,331.2
31211	Төрийн сангийн харилцах	142,807.6	124,891.7
31213	Арилжааны банк дахь харилцах	3,561.3	439.6
31215	Нэмэлт санхүүжилтийн харилцах	-	-
33	АВЛАГА	380,109.4	414,239.3
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	28,381.3	3,176.1
33200	Төлбөртэй үйлчилгээний авлага	-	46,390.5
335	Бусад авлага	6,612.5	-
3351	Байгууллагаас авах авлага	6,612.5	
3352	Хувь хүмүүсээс авах авлага	-	-
336	Зээлийн авлага	345,115.6	364,672.7
3361	Дотоод эх үүсвэрээс олгосон зээлийн авлага	345,115.6	364,672.7
33612	Хувь хүмүүст олгосон зээл	345,115.6	364,672.7
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	761,326.3	611,042.2
351	Түүхий эд материал	24,017.2	20,535.8
35130	Эм боох материал	24,017.2	20,535.8
354	Хангамжийн материал	727,409.1	580,606.4
35410	Бичиг хэргийн материал	4,473.6	3,814.3
35420	Аж ахуйн материал	289,537.5	287,973.4
35430	Сэлбэг хэрэгсэл	884.5	610.5
35440	Түлш, шатах тослох материал	35,472.5	13,023.0
35450	Барилгын засварын материал	67.7	67.7
35460	Хүнсний материал	268,737.1	157,381.9
35470	Бусад хангамжийн материал	128,236.2	117,735.6
35600	Мал амьтад	9,900.0	9,900.0
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	<u>16,557,819.3</u>	<u>17,656,392.1</u>
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	16,557,819.3	17,656,392.1
392	Биет хөрөнгө	16,441,063.3	17,540,391.1
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	14,803,354.1	17,022,236.9
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	(1,150,511.2)	(2,028,927.8)
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	434,008.9	458,327.0
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	(224,900.1)	(248,398.0)
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	596,500.7	776,035.8
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	(416,612.4)	(443,862.2)

39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	454,432.8	489,450.5
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	(251,008.3)	(273,170.9)
39209	Зам, гүүрийн байгууламж	1,658,510.4	1,658,510.4
39210	Хуримтлагдсан элэгдэл	(25,285.1)	(50,570.3)
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	78,176.5	91,665.1
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	(48,272.6)	(48,511.7)
39216	Дуусаагүй барилга, байгууламж	404,000.0	-
39217	Ном	128,669.7	137,606.3
393	Биет бус хөрөнгө	116,756.0	116,001.0
39301	Програм хангамж	6,863.4	5,286.4
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	(5,603.4)	(4,781.4)
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	115,496.0	115,496.0
39304	Хуримтлагдсан элэгдэл	-	-
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	<u>17,845,623.9</u>	<u>18,807,004.8</u>
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	<u>173,964.2</u>	<u>134,408.2</u>
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	173,964.2	134,408.2
413	Өглөг	173,964.2	134,408.2
41310	Ажилчидтай холбогдсон өглөг	15,797.0	6,028.2
41320	Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	-	-
4136	Бусад өглөг	158,167.2	128,380.0
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	152,883.3	128,200.8
41362	Хувь хүмүүст төлөх өглөг	5,283.8	179.2
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	<u>17,671,659.7</u>	<u>18,672,596.6</u>
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	17,671,659.7	18,672,596.6
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	4,371,093.8	4,371,093.8
51101	Өмч: - төрийн	4,371,093.8	4,371,093,784.3
512	Хуримтлагдсан үр дүн	6,828,603.4	7,852,721.1
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	6,297,844.0	6,851,784.2
51220	Тайлант үеийн үр дүн	530,759.5	1,000,936.9
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	6,471,962.5	6,448,781.7
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	<u>17,845,623.9</u>	<u>18,807,004.8</u>

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлан

(мянган төгрөгөөр)

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	7,929,900.2	9,698,072.5
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	161,464.8	214,844.5
110	Орлогын албан татвар	72,479.6	63,692.6
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	72,479.6	63,692.6
110002	Үйл ажиллагааны орлого	32,874.0	17,267.8
110003	Хөрөнгийн орлого	38,422.9	46,387.6
110004	Хөрөнгө борлуулсны орлого	1,182.7	37.2
113	Хөрөнгийн албан татвар	4,050.0	4,378.0

113002	Бууны албан татвар	4,050.0	4,378.0
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	84,935.3	117,326.7
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	5,700.1	27,127.0
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	4,121.3	19,216.7
118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	696.3	7,730.3
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	882.5	180.0
1181	Газрын төлбөр	1,609.7	3,177.8
118101	Газрын төлбөр	1,609.7	3,177.8
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	77,625.5	87,022.0
118201	Ойн нөөц ашигласны төлбөр	1,134.0	605.4
118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	76,491.5	86,416.6
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	75,397.7	153,291.9
120	Нийтлэг татварын бус орлого	75,397.68	153,291.9
120002	Хүүгийн орлого	140.8	
120003	Торгуулийн орлого	7,488.3	14,202.5
120004	Төсөвт байгууллагын өөрийн орлого	67,727.4	105,467.7
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	20,356.7	62,604.4
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	140.1	-
1200045	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого	47,230.6	42,863.3
120009	Бусад орлого	41.2	33,621.7
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	7,693,037.7	9,359,383.3
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	6,562,217.6	7,932,160.3
131005	Хөрөнгийн санхүүжилт	846,345.1	2,113,165.5
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	5,715,872.5	5,818,994.8
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	97,641.0	309,174.4
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	1,910.0	1,607.2
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	95,425.3	307,567.3
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	305.8	
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	964,701.4	1,010,681.6
132005	Хөрөнгийн санхүүжилт / орон нутгийн төсөвт байгууллага/		89,213.5
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	795,660.0	706,879.0
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	169,041.4	214,589.1
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	68,477.6	107,366.8
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	68,477.6	107,366.8
2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	7,265,745.6	8,369,345.6
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	7,265,745.6	8,369,345.6
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	7,178,918.5	8,159,123.8
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	5,006,516.5	5,181,622.4

210101	Үндсэн цалин	4,257,031.2	4,469,996.5
210102	Нэмэгдэл	196,936.3	200,546.8
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	-	12,599.9
210104	Урамшуулал	386,238.9	316,863.9
210105	Гэрээт ажлын хөлс	166,310.1	181,615.3
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	718,243.3	682,027.5
210201	Тэтгэврийн даатгал	596,427.3	510,356.8
210202	Тэтгэмжийн даатгал	30,453.9	42,897.3
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	24,363.1	34,161.3
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	6,091.0	8,469.2
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	60,908.0	86,142.9
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	350,615.8	338,774.8
210301	Гэрэл, цахилгаан	24,724.8	22,149.6
210302	Түлш, халаалт	322,735.1	316,625.2
210303	Цэвэр, бохир ус	3,155.9	
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	166,528.5	215,086.0
210401	Бичиг хэрэг	14,487.4	20,880.7
210402	Тээвэр, шатахуун	89,694.1	98,514.7
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	11,741.1	13,447.1
210404	Ном, хэвлэл	391.7	40.0
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	10,873.9	7,806.5
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	27,510.3	64,838.8
210408	Бараа материал акталсны зардал	11,830.0	9,558.3
2105	Нормативт зардал	272,227.2	423,813.2
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	71,110.1	123,451.4
210502	Хоол, хүнс	190,628.9	295,382.5
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	10,488.2	4,979.3
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	27,950.8	19,007.7
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	405.7	5,195.0
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	119.4	95.5
210604	Урсгал засвар	27,425.7	13,717.2
2107	Томилолт, зочны зардал	5,015.5	5,028.0
210702	Дотоод албан томилолт	5,015.5	5,028.0
210703	Зочин төлөөлөгч хүлээн авах	-	-
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	30,467.2	7,648.5
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	26,035.3	3,094.4
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	3,517.5	3,388.3
210803	Даатгалын үйлчилгээ	161.7	351.3
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	350.6	299.4
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	139.6	96.0
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	161.0	165.5
210807	Газрын төлбөр	101.5	253.6
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	601,353.7	1,286,115.7

210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	109,928.9	196,731.0
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	10,220.7	8,407.5
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	481,204.2	1,080,977.3
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	86,827.1	210,221.7
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	41,185.3	200,001.8
213203	Нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмж	-	-
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	-	23,911.4
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	41,185.3	85,127.1
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж		19,513.3
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг		-
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал		71,450.0
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	-	267.1
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	-	267.1
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	-	-
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг		-
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	45,641.8	9,952.8
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	45,641.8	9,952.8
213505	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч хооронд хийсэн санхүүжилт		-
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	-	-
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	-	-
220001	Барилга байгууламж		-
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал		-
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	<u>664,154.5</u>	<u>1,328,726.9</u>
145	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ОРЛОГЫН ДҮН	-	-
145002	Үндсэн хөрөнгө, бараа материал худалдсаны олз		-
145003	Хөрөнгө оруулалтын олз		-
225	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	133,395.1	327,790.0
225001	Үндсэн хөрөнгө худалдсаны гарз	12,030.3	115,388.7
225005	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал-Үндсэн хөрөнгө	121,364.8	212,401.4
4	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ҮР ДҮН (4)=(145-225)	(133,395.1)	(327,790.0)
5	НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	<u>530,759.5</u>	<u>1,000,936.9</u>

2.3 Аудит хийсэн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

(мянган төгрөгөөр)

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	<u>7,095,142.8</u>	<u>7,564,782.6</u>
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	161,464.8	214,844.5
110	Орлогын албан татвар	72,479.6	63,692.6
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	72,479.6	63,692.6
110002	Үйл ажиллагааны орлого	32,874.0	17,267.8
110003	Хөрөнгийн орлого	38,422.9	46,387.6
110004	Хөрөнгө борлуулсны орлого	1,182.7	37.2
113	Хөрөнгийн албан татвар	4,050.0	4,378.0
113002	Бууны албан татвар	4,050.0	4,378.0
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	84,935.3	117,326.7
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	5,700.1	27,127.0
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	4,121.3	19,216.7
118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	696.3	7,730.3
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	882.5	180.0
1181	Газрын төлбөр	1,609.7	3,177.8
118101	Газрын төлбөр	1,609.7	3,177.8
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	77,625.5	87,022.0
118201	Ойн нөөц ашигласны төлбөр	1,134.0	605.4
118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	76,491.5	86,416.6
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	86,985.4	268,771.6
120	Нийтлэг татварын бус орлого	86,985.4	268,771.6
120003	Торгуулийн орлого	7,488.3	14,202.5
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	79,455.9	220,947.3
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	79,315.9	220,947.3
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	140.1	-
120009	Бусад орлого	41.2	33,621.7
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	6,846,692.6	7,110,613.7
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	5,715,872.5	5,818,994.8
131001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	-	-
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	5,715,872.5	5,818,994.8
131009	Оны эхний үлдэгдлээс санхүүжих	-	-
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	97,641.0	309,174.4
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	1,910.0	1,607.2
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	95,425.3	307,567.3
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	305.8	-
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	964,701.4	921,468.1

132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	795,660.0	706,879.0
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	169,041.4	214,589.1
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	68,477.6	60,976.3
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	68,477.6	60,976.3
2	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	<u>6,844,608.3</u>	<u>7,316,976.1</u>
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	6,844,608.3	7,316,976.1
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	6,756,233.7	7,096,319.2
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	5,006,958.1	5,166,229.6
210101	Үндсэн цалин	4,172,357.0	4,327,715.0
210102	Нэмэгдэл	256,536.7	284,946.2
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	800.0	13,099.9
210104	Урамшуулал	414,960.3	329,989.4
210105	Гэрээт ажлын хөлс	162,304.1	210,479.2
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	725,903.2	681,835.6
210201	Тэтгэврийн даатгал	527,686.9	480,960.2
210202	Тэтгэмжийн даатгал	49,563.2	50,399.1
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	39,650.5	39,872.5
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	9,909.1	10,055.3
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	99,093.5	100,548.5
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	272,471.4	316,720.8
210301	Гэрэл, цахилгаан	21,168.5	27,075.9
210302	Түлш, халаалт	250,118.8	286,644.9
210303	Цэвэр, бохир ус	1,184.2	3,000.0
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	140,198.2	149,801.4
210401	Бичиг хэрэг	11,641.7	15,852.6
210402	Тээвэр, шатахуун	89,042.2	87,736.5
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	11,614.0	13,718.8
210404	Ном, хэвлэл	1,592.3	1,163.3
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	4,858.4	6,417.1
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	21,449.7	24,913.2
210407	Аж ахуйн материал худалдан авах зардал		-
2105	Нормативт зардал	404,814.4	326,259.1
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	72,938.9	88,779.7
210502	Хоол, хүнс	312,776.5	219,940.0
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	19,099.0	17,539.4
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	17,295.6	18,552.8
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	830.0	5,046.0
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	100.0	83.4
210604	Урсгал засвар	16,365.6	13,423.4
2107	Томилолт, зочны зардал	5,644.6	5,354.1
210702	Дотоод албан томилолт	5,644.6	5,354.1
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	55,342.8	16,541.9

210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	50,910.9	11,352.1
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	3,517.5	3,388.3
210803	Даатгалын үйлчилгээ	161.7	351.3
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	350.6	299.4
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	139.6	96.0
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	161.0	441.8
210807	Газрын төлбөр	101.5	505.6
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	-	11.5
210809	Улсын мэдээллийн маягт хэвлэх, бэлтгэх		95.9
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	127,605.2	415,023.9
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	114,015.2	393,286.0
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	13,590.0	21,737.9
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	88,374.6	220,656.8
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	42,732.8	210,436.9
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал		23,911.4
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	42,732.8	95,562.2
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж		19,513.3
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал		71,450.0
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	-	267.1
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	-	267.1
213304	Хөрөнгийн		
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	-	-
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг		
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	45,641.8	9,952.8
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	45,641.8	9,952.8
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)	<u>250,534.5</u>	<u>247,806.5</u>
4	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (4)	-	-
140001	Үндсэн хөрөнгө борлуулсны орлого		
140002	Улсын төсвөөс олгосон зээл		
5	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)	182,938.6	268,844.1
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	182,938.6	268,844.1
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	182,938.6	268,844.1
220001	Барилга байгууламж	121,364.8	103,261.1
221001	Их засвар	-	95,131.0
222001	Тоног төхөөрөмж	-	-
223001	Бусад хөрөнгө	-	14,009.2
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	61,573.8	56,442.7

6	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)	<u>(182,938.6)</u>	<u>(268,844.1)</u>
14	Бусад эх үүсвэр	-	-
145004	Дотоод эх үүсвэрээс олгосон зээлээс эргэж төлөгдөх		
145005	Дамжуулан зээлдүүлэх зээлээс эргэж төлөгдөх		
7	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	=	=
8	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (8)=(3)+(6)+(7)	67,595.9	(21,037.6)
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	78,772.9	146,368.9
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	146,368.9	125,331.2

2.4 Аудит хийсэн нэгтгэсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

(мянган төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооний нийт дүн
C01	2019 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	4,371,093.78	6,471,962.51	6,828,603.43	17,671,659.72
C02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт				-
C03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	4,371,093.78	6,471,962.51	6,828,603.43	17,671,659.72
C04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт				-
C08	2019 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	4,371,093.78	6,471,962.51	6,828,603.43	17,671,659.72
D01	2020 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	4,371,093.78	6,471,962.51	6,828,603.43	17,671,659.72
D02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт			23,180.78	23,180.78
D03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	4,371,093.78	6,471,962.51	6,851,784.21	17,694,840.50
D04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт, бууралт		(23,180.78)	-	(23,180.78)
D05	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт, бууралт			-	-
D08	Тайлант үеийн үр дүн			1,000,936.87	1,000,936.87
D09	2020 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	4,371,093.78	6,448,781.73	7,852,721.08	18,672,596.59

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

(мянган төгрөгөөр)

Эдийн засгийн ангилал	Үзүүлэлт	Тайлант оны	
		Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
2	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	7,229,442.80	7,208,992.6
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	7,014,853.70	6,996,591.3
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	6,864,945.30	6,851,504.4
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	5,093,436.80	5,091,046.6
210101	Үндсэн цалин	4,267,881.20	4,252,531.9
210102	Нэмэгдэл	272,898.90	284,946.2
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	13,099.90	13,099.9

210104	Урамшуулал	328,583.70	329,989.4
210105	Гэрээт ажлын хөлс	210,973.10	210,479.2
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	684,306.50	675,160.7
210201	Тэтгэврийн даатгал	481,327.00	474,937.4
210202	Тэтгэмжийн даатгал	50,744.70	49,747.0
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	40,595.80	39,872.5
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	10,149.10	10,055.3
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	101,489.90	100,548.5
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	316,720.80	316,720.8
210301	Гэрэл, цахилгаан	27,575.60	27,075.9
210302	Түлш, халаалт	286,145.20	286,644.9
210303	Цэвэр, бохир ус	3,000.00	3,000.0
210304	Байрны түрээс	-	-
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	146,313.30	146,301.1
210401	Бичиг хэрэг	14,314.40	14,314.4
210402	Тээвэр, шатахуун	83,956.60	83,956.6
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	13,074.40	13,073.8
210404	Ном, хэвлэл	1,886.00	1,886.0
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	5,618.50	5,607.1
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	27,463.40	27,463.2
2105	Нормативт зардал	294,542.90	294,529.5
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	56,450.10	56,450.1
210502	Хоол, хүнс	220,552.80	220,540.0
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	17,540.00	17,539.4
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	17,964.30	17,660.8
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	3,174.00	3,174.0
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	83.40	83.4
210604	Урсгал засвар	14,706.90	14,403.4
2107	Томилолт, зочны зардал	4,414.10	4,208.4
210702	Дотоод албан томилолт	4,414.10	4,208.4
210703	Зочин төлөөлөгч хүлээн авах	-	-
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	19,967.60	19,658.7
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	14,477.40	14,468.9
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	3,482.20	3,388.3
210803	Даатгалын үйлчилгээ	381.30	351.3
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	381.60	299.4
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	141.00	96.0
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	441.80	441.8
210807	Газрын төлбөр	554.90	505.6
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	11.50	11.5
210809	Улсын мэдээллийн маягт хэвлэх, бэлтгэх	95.90	95.9
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	287,279.00	286,217.8
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	248,922.80	247,861.6

210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	38,356.20	38,356.2
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	149,908.40	145,086.9
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	149,908.40	145,086.9
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	23,911.40	23,911.4
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	106,233.70	101,412.2
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	19,513.30	19,513.3
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	250.00	250.0
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	214,589.10	212,401.4
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	214,589.10	212,401.4
220001	Барилга байгууламж	149,589.10	103,261.1
221001	Их засвар	20,000.00	95,131.0
222001	Тоног төхөөрөмж	30,000.00	-
223001	Бусад хөрөнгө	15,000.00	14,009.2
13	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	7,229,442.80	7,200,057.0
1310	УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	5,818,994.80	5,808,774.9
131001	Улсын төсвөөс санхүүжих		
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	5,818,994.80	5,808,774.9
1320	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	1,163,928.20	1,163,669.9
132001	Орон нутгийн төсвөөс	949,339.10	949,080.8
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	214,589.10	214,589.1
1340	НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	66,519.80	60,976.3
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	66,519.80	60,976.3
120004	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	180,000.00	166,635.9
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	180,000.00	166,635.9
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих		
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		108,787.3
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл		99,851.7
6	ТӨСВИЙН БУСАД МЭДЭЭЛЛИЙН АНГИЛАЛ		
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	10	10
610001	Төсвийн байгууллага	10	10
610002	Төсвөөс гадуур байгууллага		
62	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	479	493
620001	Удирдах ажилтан	23	24
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	257	260
620003	Үйлчлэх ажилтан	166	169
620004	Гэрээт ажилтан	33	40
65	ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ	479	493
650001	Төрийн захиргааны албан хаагч (ТЗ)	10	10
650004	СӨБ болон бага, дунд боловсролын албан хаагч (ТҮБД)	209	213
650006	Соёл урлагийн салбарын төрийн үйлчилгээний албан хаагч (ТҮСУ)	4	4
650008	Эрүүл мэндийн салбарын төрийн үйлчилгээний албан хаагч (ТҮЭМ)	41	41

650009	Төрийн үйлчилгээний бусад албан хаагч (ТҮ)	179	181
650010	Гэрээт ажилтан	33	41
650011	Улс төрийн албан хаагч (УТ)	3	3

4.6 Аудит хийсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан

(мянган төгрөгөөр)

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх он	Гүйцэтгэл
I	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	97,641.05	309,174.4
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	92,770.05	309,174.4
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	91,199.78	237,974.4
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	-	72,352.7
210101	Үндсэн цалин		72,352.7
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	48,204.90	6,674.9
210201	Тэтгэврийн даатгал	48,204.90	6,022.9
210202	Тэтгэмжийн даатгал		652.1
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	1,488.90	7,513.6
210401	Бичиг хэрэг	195.00	1,578.7
210402	Тээвэр, шатахуун	993.90	3,779.9
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	300.00	645.0
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал		810.0
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс		700.0
2105	Нормативт зардал	27,417.51	32,329.6
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	27,417.51	32,329.6
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	-	2,299.6
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл		2,299.6
2107	Томилолт, зочны зардал	937.95	1,145.7
210702	Дотоод албан томилолт	937.95	1,145.7
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	13,150.52	115,658.4
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	13,150.52	107,658.4
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх		8,000.0
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	-	71,200.0
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал		71,200.0
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	1,570.27	-
213403	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, төвлөрүүлэх шилжүүлэг	1,570.27	
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	4,871.00	-
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	4,871.00	-
220001	Барилга байгууламж		
II	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	97,641.05	309,174.4
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	97,641.05	309,174.4

131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	1,909.96	1,607.2
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	95,425.30	307,567.3
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	305.79	
IV	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(II)-(I)		
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл		

3. Аудитын тайлан

3.1. Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.2-т заасны дагуу Улаанхус сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, жилийн төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын дүн, дүгнэлтийг төсвийн төвлөрүүлэн захирагч сумын Засаг дарга К.Багдаулет танд танилцуулж байна.

Энэхүү тайланд үйлчлүүлэгчийн санхүү, нягтлан бодох бүртгэл, дотоод хяналтын системд хийсэн үнэлгээний тойм, аудитын явцад илрүүлсэн зүйлс, гаргасан шийдлүүд, анхаарал хандуулахуйц залруулаагүй материаллаг болон материаллаг бус алдаа зөрчил зэрэг аудитын үр дүнгийн талаарх тайлбар, тодруулга, аудитын санал дүгнэлтийн хэлбэр, түүний үндэслэлийн талаар тус тус хураангуйлан тэмдэглэв.

Энэхүү тайланд сумын Засаг даргын сангуудын хариуцсан албан тушаалын чиг үүргийн хэрэгжилттэй холбоотой өгсөн зөвлөмжийг тусгасан болно.

Аудитыг 2021 оны 3 дугаар сарын 16-аас 2022 оны 03 дугаар сарын 18-ны хооронд гүйцэтгэж, аудитын тайланг 2022 оны 03 дугаар сарын 21-ны өдөр эцэслэн баталгаажуулж, төсвийн төвлөрүүлэн захирагчид хүргүүлэхээр төлөвлөн, Баян-Өлгий аймаг дахь Төрийн аудитын аудитор Б.Үүрийнтуяа гүйцэтгэв.

Улаанхус сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2021 оны 03 дугаар сарын 07-ны өдрийн 1/48 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна.

3.2 Байгууллагын зорилго, үйл ажиллагаа, хууль, эрх зүй

Улаанхус сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн үйл ажиллагааны эрхэм зорилго нь “Төрийн бодлого боловсруулах, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангаж, мэргэжсэн мэдлэг чадвар бүхий боловсон хүчнээр эгнээгээ бэхжүүлж, төрийн ёс зүйг чандлан сахиж нутгийн иргэдийн эрх ашгийг дээдлэн төрийн үйлчилгээг ард иргэдтэй шударга ил тод шуурхай нээлттэй хүргэж ажиллах” гэж тодорхойлсон байна.

Дээрх эрхэм зорилгынхоо хүрээнд дор дурдсан үйл ажиллагааны стратегийн зорилтыг хэрэгжүүлэхээр тодорхойлсон байна. Үүнд: “Төрийн үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулж төрийн албан хаагчдын чадварыг дээшлүүлэх, үйл ажиллагааны ил тод байдал иргэдийн оролцоог хангахыг гол зорилт болгож ажиллах”

3.3 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлого, дотоод хяналт

Улаанхус сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч нь санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангаа Төсвийн тухай хууль болон УСНББОУС, түүнд нийцүүлэн баталсан төсвийн байгууллагын нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, журмын дагуу үнэн зөв бэлтгэх үүрэгтэй.

Тус байгууллагын мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, холбогдох стандарт, хууль тогтоомжтой нийцсэн байна.

Улаанхус сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн үйл ажиллагаанд ашиглаж байгаа нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь холбогдох стандарт, журмын дагуу шинэчлэгдсэн байна.

Аймгийн Засаг даргын дэргэдэх Санхүүгийн хяналт дотоод аудитын албанаас 2021 онд тус төсөвт байгууллагуудын 2020 оны санхүүгийн үйл ажиллагаанд хяналт шалгалт хийж, шалгалтаар 19.8 сая төгрөгийн акт тогтоосны 16.7 сая төгрөгийг барагдуулсан байна.

Улаанхус сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн үндсэн үйл ажиллагаа, санхүүгийн дотоод хяналтын эрсдэлийг төлөвлөлтийн үе шатанд “дунд” гэж үнэлсэн бөгөөд гүйцэтгэлийн шатанд дахин хянахад үр нөлөөтэй байна.

3.4 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр нийт зардлыг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдлийг “дунд” гэж үнэлэн материаллаг байдлын түвшинг 1 хувиар тогтоов.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлангийн нийт зардал 7265.7 сая төгрөгөөс 1 хувиар буюу 72.6 сая төгрөгөөр, гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг төлөвлөлтийн материаллаг байдлын 86 хувиар буюу 43.6 сая төгрөгөөр тогтоосон.

Тогтоосон төлөвлөлтийн ерөнхий материаллаг байдлыг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзсэн.

3.5 Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн үзүүлэлт

3.5.1 Мөнгөн хөрөнгө

Мөнгөн хөрөнгийн эхний үлдэгдэл 146.4 сая төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 125.3 сая төгрөг болж, 21.0 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт №1. Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл /сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)	Дүнд эзлэх хувь
Касст байгаа бэлэн мөнгө				
Банканд байгаа бэлэн мөнгө	146.3	125.3	-21.0	14.4
Замд яваа мөнгөн хөрөнгө				
Хадгаламж				
Дүн	146.4	125.3	-21.0	14.4

Эх сурвалж: Улаанхус сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэлд 125.3 сая төгрөг байгаагаас 25.0 сая төгрөг нь сумын орон нутгийн ерөнхий орлогын дансанд, 50.9 сая төгрөг нь ОНХСангийн, 47.8 сая төгрөг нь СХСангийн, 1.2 сая төгрөг нь төсөвт байгууллагуудын, 0.4 сая төгрөг арилжааны банкинд дахь Эргэлтийн эмийн сангийн дансны үлдэгдэл байна.

Аудитын илрүүлэлт:

Тус сумын ТШЗ-ийн тайлангаар мөнгөн хөрөнгөтэй холбоотой алдаа зөрчил гараагүй байна.

3.5.2 Богино хугацаат хөрөнгө оруулалт

Богино хугацаат хөрөнгө оруулалт дансны оны эхэн ба эцэст үлдэгдэлгүй байна.

3.5.3 Авлага

Авлага дансны эхний үлдэгдэл 380.1 сая, эцсийн үлдэгдэл 414.3 сая төгрөг болж, 34.2 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт №2. Авлагын үлдэгдэл

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	/сая төгрөг/ Өсөлт (+), Бууралт (-)
Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	28.4	3.2	-25.2

Төлбөртэй үйлчилгээний авлага		46.4	46.4
Татаас, санхүүжилтийн авлага			-
Зээлийн хүүгийн авлага			
Бусад авлага	6.6	0.0	6.6
Зээлийн авлага	345.1	364.7	19.6
Дүн	380.1	414.3	34.2

Эх сурвалж: Улаанхус сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Авлагын үлдэгдэлд олон жилийн насжилттай авлага байхгүй байна.

Сум хөгжүүлэх сангийн зээл, зээлийн хүүгийн авлагын үлдэгдэл 364.7 сая төгрөг байгаа нь нийт авлагын 88.0 хувийг эзлэж, тайлант онд авлагын эргэн төлөлтөөс нэмж зээл олгосноор авлага нэмэгдсэн байна. Зээлийн хүүгийн авлагыг тусад тооцоолоогүй байна.

Төсөвт байгууллагуудаас сумын Эрүүл мэндийн төвийн Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас авах 46.4 сая төгрөгийн санхүүжилтийн авлага шинээр нэмэгдэж, ажиллагсадтай холбоотой ЗДТГ 1.8 сая, Хөх хөтөлийн цэцэрлэг 0.4 сая, Соёлын төв 1.0 сая нийтдээ 3.2 сая төгрөгийн авлагатай гарсан байна.

Аудитын илрүүлэлт:

Тус сумын ТШЗ-ийн тайлангаар авлагатай холбоотой алдаа зөрчил гараагүй байна.

3.5.4 Урьдчилгаа

Урьдчилгаа данс оны эхэн ба эцэст үлдэгдэлгүй байна.

3.5.5 Урт хугацаат хөрөнгө оруулалт

Урт хугацаат хөрөнгө оруулалтын данс оны эхэн ба эцэст үлдэгдэлгүй байна.

3.5.6 БАРАА МАТЕРИАЛ

Бараа материалын эхний үлдэгдэл 761.3 сая, эцсийн үлдэгдэл 611.0 сая төгрөг болж, 150.3 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт №3 Бараа материалын үлдэгдэл /сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Түүхий эд материал	24.0	20.5	-3.5
Хангамжийн материал	727.4	580.6	-146.8
Мал амьтад	9.9	9.9	0.0
Дүн	761.3	611.0	-150.3

Эх сурвалж: Улаанхус сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Бараа материалын үлдэгдэл 611.0 сая төгрөг болж 150.3 сая төгрөгөөр буурсан нь тайлант онд сумын төсөвт байгууллагууд төсвийн хөрөнгөөр 660.1 сая төгрөгийн бараа материалыг худалдан авч, 42.9 сая төгрөгийн материал үнэгүй төлбөргүй, 19.6 сая төгрөгийн материалыг бусад эх үүсвэрээс хүлээн авч данс бүртгэлд тусган, үйл ажиллагаандаа 760.4 сая төгрөгийн бараа материалыг зарцуулж, 112.4 сая төгрөгийн материалыг акталсан байна.

Бараа материалын нийт үлдэгдлийн 352.2 сая төгрөг нь Ерөнхий боловсролын сургуулиудын, 149.5 сая төгрөг нь Хүүхдийн цэцэрлэгүүдийн, 78.9 сая төгрөг нь Эрүүл мэндийн төвийн, 30.4 сая төгрөг нь орон нутгийн байгууллагуудын үлдэгдэл байна. Сумын ЭМТ-ийн материалын үлдэгдэл өмнөх оноос нэмэгдсэн шалтгаан нь тайлант онд Ковид-19 цар тахалтай холбоотойгоор худалдан авсан, үнэгүй хүлээн авсантай холбоотой материалын үлдэгдэл нэмэгдсэн байна.

Аудитын илрүүлэлт:

Сумын төсөвт байгууллагуудын тайлангаар бараа материалын данстай холбоотой дараах зөрчил дутагдал гарсан байна.

Ерөнхий боловсролын сургууль, хүүхдийн цэцэрлэгүүд дотуур байр, цэцэрлэгийн хүүхдийн хоол, хүнсний материалыг хэрэгцээнээс илүү хэмжээгээр нөөцөлж бараа материалын үлдэгдлийг их хэмжээгээр нэмэгдүүлсэн байна. Энэ нь төсвийн төлөвлөлт үндэслэлгүй хийгдсэн нөгөө талаар сумын санхүү, төрийн сангаас нормативт зардлын төсвийн зарцуулалтад хүүхдэд өдрийн гүйцэтгэлээр хяналт тавьж ажиллаагүй, хяналт хангалтгүй хийгдсэнтэй холбоотой өмнөх оны санхүүгийн тайлангаар өгөгдсөн зөвлөмж хэрэгжээгүй байна.

Оны эцэст Ерөнхий боловсролын 1 дүгээр сургууль 53.9 сая төгрөгийн, Ерөнхий боловсролын 3 дугаар сургууль 30.0 сая төгрөгийн хүнсний материалын үлдэгдэлтэй байгаа нь хүнсний материалыг их хэмжээгээр нөөцөлсөн гэж үзэх үндэстэй ба чанар байдлаа алдаж муудах, төсвийн хөрөнгө үр ашиггүй зарцуулагдах эрсдэлтэй байна.

Ерөнхий боловсролын 2 дугаар сургууль хүнсний бараа материал дансанд урьд жилүүдэд хоолны зардлын төсвөөс авсан гэх материалыг бүртгэж ирснээс 17.4 сая төгрөгийг үндсэн хөрөнгөнд шилжүүлэн, 3.1 сая төгрөгийн материалыг данснаас хасахдаа тооцоо үнэн зөв эсэхийг сумын санхүүгийн албаар хянуулж баталгаажуулаагүй, хөрөнгийг данснаас хасах талаар тушаал шийдвэр гаргаж албажуулан баримтжуулаагүй байна.

Мөн дотуур байрны хүүхдүүдийн хоолонд Засгийн газрын 2019 оны 450 дугаар тогтоолоор батлагдсан хүүхдийн нэг өдрийн хоолны зардлын нормыг 1.4 төгрөгөөр хэтрүүлэн төсвөөс илүү зарлага гаргасныг төлүүлэх төлбөрийн акт тогтоов.

Согоог хүүхдийн цэцэрлэг өмнөх оны аудитаар хүнсний материалын тооллогоор илэрсэн 33.6 сая төгрөгийн зөрчлийн мөрөөр хүнсний материалын данснаас 29.0 сая төгрөгийн материалыг хасаж үүнээс 4.8 сая төгрөгийг үндсэн хөрөнгөд шилжүүлж, 22.3 сая төгрөгийг зардалд бичихдээ бүрдүүлсэн материалын үнэн зөвийг сумын санхүүгийн албаар хянаж баталгаажуулаагүй, бараа материал данснаас зарлага гаргах тухай тушаал шийдвэр гаргаж албажуулаагүй байна. Бараа материалаас үндсэн хөрөнгөд шилжүүлсэн 4.8 сая төгрөгийн залруулах бичилтийг үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлогоор бүртгэж тайлант үеийн орлогыг нэмэгдүүлснийг залрууллаа.

Хөх хөтөлийн цэцэрлэг нь хүнсний материалын данснаас урьд жилүүдэд хоолны зардлын төсвөөс авсан гэх 16.7 сая материалыг хүнсний материалаар бүртгэж ирснийг цэцэрлэгийн эрхлэгчийн тушаалаар 6.5 сая төгрөгийг үндсэн хөрөнгөд, аж ахуйн материалын дансанд 4.8 шилжүүлэн, 5.4 сая төгрөгийн материалыг зарцуулснаар данснаас хасахдаа бүрдүүлсэн баримтууд нь тухайн үед бүрдүүлсэн баримт эсэх нь эргэлзээтэй, үнэн зөвийг сумын санхүүгийн албаар хянаж баталгаажуулаагүй байна.

Эрүүл мэндийн төвийн жилийн эцсийн хөрөнгийн тооллогоор 1.0 сая төгрөгийн аж ахуйн, 6.8 сая төгрөгийн хүнсний материал дутсаныг санхүүгийн тайланд үлдэгдлээр тайлагнаж ирүүлсэн байна.

Сумын төсөвт байгууллагуудаас бараа материалтай холбоотой илэрсэн дээрх зөрчлүүдэд зөрчлийн шинж байдлыг харгалзан акт, албан шаардлага, зөвлөмж өгөгдсөн.

3.5.7 Үндсэн хөрөнгө

Үндсэн хөрөнгийн эхний үлдэгдэл 16557.8 сая, эцсийн үлдэгдэл 17656.3 сая төгрөг болж, 1098.5 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт №4 Үндсэн хөрөнгийн үлдэгдэл /сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Биет хөрөнгө	16,441.0	17540.3	1099.3
Биет бус хөрөнгө	116.8	116.0	-0.8
Дүн	16,557.8	17656.3	1098.5

Эх сурвалж: Улаанхус сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Тайлант онд үндсэн хөрөнгө төсвийн хөрөнгөөр бэлтгэсэн 56.4 сая, үнэ төлбөргүй хандиваар авсан 2202.4 сая төгрөгөөр нэмэгдэж, 94.5 сая төгрөгийн хөрөнгө акталсан байна. Дуусаагүй барилга дансны оны эхний 404.0 сая төгрөгийн үлдэгдлийг барилга байгууламжийн дансанд хөрөнгөөр шилжүүлэн бүртгэж үлдэгдэлгүй гарсан байна.

Аудитын илрүүлэлт:

Сумын төсөвт байгууллагуудын тайлангаар үндсэн хөрөнгийн данстай холбоотой дараах зөрчил дутагдал илэрсэн байна.

Сумын төвийн Хүүхдийн цэцэрлэг нь аймгийн ИТХ-ын Тэргүүлэгчдийн 2021 оны 123 дугаар тогтоолоор 29.8 сая төгрөгийн, сумын ИТХ-ын Тэргүүлэгчдийн 2021 оны 54 дугаар тогтоолоор 303 төрлийн 29.9 сая төгрөгийн хөрөнгийг актлах тухай зөвшөөрөл олгосон боловч Өмч хамгаалах байнгын зөвлөлөөр хэлэлцэж, дүгнэлт гаргуулаагүй, байгууллагын даргын шийдвэрээр акталж, устгал хийгээгүй байна.

Хөх хөтөлийн цэцэрлэгийн жилийн эцсийн хөрөнгийн тооллого хийгдсэн боловч зарим хөрөнгийн тооллогын бүртгэлийн дүн нь санхүүгийн тайлангийн үлдэгдлээс зөрүүтэй, зарим хөрөнгийн үлдэгдлийг бүрэн тоолоогүй, нягтлан бодогч нь тооллогын дүнг үндэслэн тооцоо бодож үлдэгдлийг баталгаажуулаагүйгээс нийтдээ 86.5 сая төгрөгийн зөрчилтэй байна.

3.5.8 Өр төлбөр

Нийт өр төлбөрийн эхний үлдэгдэл 174.0 сая, эцсийн үлдэгдэл 134.4 сая төгрөг болж, 39.6 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт: №5 Нийт өр төлбөрийн үлдэгдэл /сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өссөн+ Буурсан -	Дүнд эзлэх хувь
Ажилчидтай холбогдсон өглөг	15.8	6.0	-9.8	4.5
Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг				
Байгууллагад төлөх өглөг	152.9	128.2	24.7	95.7
Хувь хүмүүст төлөх өглөг	5.3	0.2	-5.1	0.1
Нийт дүн	174.0	134.4	39.6	100.0

Эх сурвалж: Улаанхус сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Богино хугацаат өр төлбөрийн жилийн эцсийн үлдэгдэл 134.4 сая төгрөгийн 95.7 хувийг буюу 128.2 сая төгрөгийг байгууллагад төлөх, 4.5 хувийг буюу 6.0 сая төгрөгийг ажилчидтай холбоотой, 0.1 хувь буюу 0.2 сая төгрөгийн хувь хүмүүст төлөх өглөг эзэлж байна.

ЗДТГ 4.6 сая, ЕБ-ын 1 дүгээр сургууль 3.5 сая, 2 дугаар сургууль 9.1 сая, 3 дугаар сургууль 11.0 сая, 1 дүгээр цэцэрлэг 3.1 сая, 2 дугаар цэцэрлэг 2.2 сая, 3 дугаар цэцэрлэг 3.4 сая, Соёлын төв 7.6 сая төгрөгөөр өглөгөө оны эхнээс бууруулж, сумын ИТХ 3.9 сая, ЭМТ 3.0 сая төгрөгөөр өглөгөө нэмэгдүүлсэн байна .

Аудитын илрүүлэлт:

Сумын төсөвт байгууллагуудын тайлангаар өглөгтэй холбоотой зөрчил дутагдал гараагүй байна

3.5.9 Засгийн газрын хувь оролцоо

Хүснэгт №6 Засгийн хувь оролцоо

/сая төгрөг/

<u>Үзүүлэлт</u>	<u>Эхний үлдэгдэл</u>	<u>Эцсийн үлдэгдэл</u>	<u>Өсөлт/+/ бууралт /-/</u>	<u>Дүнд эзлэх хувь</u>
Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	4,371.1	4,371.1	0	23.4
Хуримтлагдсан үр дүн	6,828.6	7,852.7	1024.1	42.1
Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	6,472.0	6,448.8	-23.2	34.5
Дүн	17,671.7	18,672.6	1000.9	100.0

Эх сурвалж: Алтанцөгц сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Засгийн газрын хувь оролцоо дансны үлдэгдэл 18672.6 сая төгрөг болж 1009.0 сая төгрөгөөр өссөн нь тайлант оны үр дүнгээс шалтгаалжээ.

Хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдэл дансны үлдэгдэл акталсан хөрөнгөтэй холбоотой 23.2 сая төгрөгөөр буурсан байна. Хуримтлагдсан үр дүн 7852.7 сая төгрөг болж 1024.1 сая төгрөгөөр өссөн нь тайлант оны үр дүнгээс шалтгаалсан байна.

3.5.10. Орлогын данс

Улаанхус сум нь 2021 онд гүйцэтгэлээр орон нутгийн орлогоос 233.2 сая төгрөгийн орлого оруулж, тусламж санхүүжилтийн орлогоор тусгай зориулалтын шилжүүлгээс 5819.0 сая төгрөгийн, орон нутгийн төсвөөс 921.5 сая төгрөгийн, Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас 107.4 сая төгрөгийн, нэмэлт санхүүжилтээр 309.2 сая төгрөгийн санхүүжилт хүлээн авч, төсөвт байгууллагын үйл ажиллагааны орлогоос 62.6 сая төгрөг оруулан, үнэ төлбөргүйгээр 2245.2 сая төгрөгийн хөрөнгө, бараа материалыг хүлээн авч, нийтдээ 9698.1 сая төгрөгийн орлого бүрдүүлэн ажилласан байна.

Улаанхус сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлангаар нийт орлого 9698.1 сая төгрөг байгаа нь өмнөх оноос 1768.2 сая төгрөгөөр буюу 22.3 хувиар өссөн байна. Өмнөх оны үзүүлэлтээс материаллаг өөрчлөлт гарсан орон нутгийн орлого, төсвийн урсгал, нэмэлт санхүүжилт, орон нутгийн төсөв, үнэ төлбөргүй хүлээн авсан үндсэн хөрөнгө, бараа материал, ЭМД-ын сангийн санхүүжилт байна.

3.5.11 Зардлын данс

Улаанхус сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлангаар нийт зардал 8369.3 сая төгрөг байгаа нь өмнөх оноос 1103.6 сая төгрөгөөр буюу 15.2 хувиар өссөн байна.

Нийт зардлын 97.5 хувь нь бараа үйлчилгээний зардал, 2.5 хувь нь урсгал шилжүүлэг байна.

Өмнөх оны үзүүлэлтээс материаллаг өөрчлөлт гарсан цалин хөлс, хангамж, бараа материалын зардал, нормативт зардал, томилолт, зочны зардал, бараа үйлчилгээний бусад зардал, урсгал шилжүүлгийн зардлууд 0.1-684.8 сая төгрөгөөр өссөн үзүүлэлттэй байна.

Аудитын илрүүлэлт:

Сумын төсөвт байгууллагуудын тайлангаар зардлын данстай холбоотой дараах зөрчил илэрсэн байна.

ЕБ-ын 3 дугаар сургууль нь оны эхний 11.6 сая төгрөгийн нийгмийн даатгалын шимтгэл, татварын авлагыг хоорондын тооцоогоор барагдуулсан боловч 11.2 сая төгрөгийн өглөгтэй гарч өмнөх аудитаар өгсөн албан шаардлагыг бүрэн хэрэгжүүлээгүй, 11.0 сая төгрөгөөр хөрөнгө худалдан авсан, Засгийн газрын 2021 оны "Төсвийн хэмнэлтийн талаар авах зарим арга хэмжээний тухай" 43 дугаар тогтоолын 1.2-д заасныг зөрчиж өндөр насны тэтгэвэрт гарсан хүний оронд шинээр нэг хүн ажилд авч 2.3 сая төгрөгийн цалингийн зардал гаргаж төсвийн хэмнэлт гаргах талаар санаачилга гаргаж ажиллаагүй байна.

Мөн тайлант онд хангамж, бараа материалын зардал, байр ашиглалт, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж, бараа үйлчилгээний бусад зардал, томилолтын зардал, норматив зардлын нийт 6.1 сая төгрөгийн гүйлгээг тооцооны данс дамжуулахгүйгээр шууд зардлаар бүртгэж тайлагнасан байна.

Засгийн газрын "Төсвийн хэмнэлтийн талаар авах зарим арга хэмжээний тухай" 43 дугаар тогтоолын 1.1 дэх заалтыг зөрчиж үндсэн үйл ажиллагаатай холбоотой, зайлшгүй шаардлагатайгаас бусад тэвчиж болох бусад урсгал зардалд ЕБ-ын 2 дугаар сургууль 3.2 сая төгрөгөөр, Согоог хүүхдийн цэцэрлэг 0.8 сая төгрөгөөр төсвийг хэмнэж ажиллаагүй байна.

Дээрх зөрчлүүдэд албан шаардлага, зөвлөмж өгөгдсөн байна.

3.6 Төсвийн гүйцэтгэлийн талаарх тайлбар, тодруулга

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь энэ хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

Төсвийн төлөвлөлт

Тайлант онд Улаанхус сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн хэрэгжүүлэх 10 хөтөлбөрт зориулан 7229.4 сая төгрөгийн төсөв батлагдсанаас 7014.9 сая төгрөгийг урсгал зардалд, 214.6 сая төгрөгийг хөрөнгийн зардалд зарцуулахаар батлагджээ.

Нийт зардлын 5819.0 сая төгрөгийг тусгай зориулалтын шилжүүлгээс, 949.3 сая төгрөгийг орон нутгийн төсвөөс, 214.6 сая төгрөгийг Орон нутгийн хөгжлийн сангаас, 66.5 сая төгрөгийг Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас, 180.0 сая төгрөгийг үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжүүлэхээр төлөвлөжээ.

Төсвийн гүйцэтгэл

Улаанхус сум нь 2021 онд гүйцэтгэлээр нийтдээ 7200.1 сая төгрөгийн тусламж санхүүжилтийн орлого бүрдүүлснээс тусгай зориулалтын шилжүүлгээс 5808.8 сая төгрөгийн, орон нутгийн төсвөөс 949.1 сая төгрөгийн, Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас 61.0 сая төгрөгийн, Орон нутгийн хөгжлийн сангаас 214.6 сая төгрөгийн санхүүжилт хүлээн авч, үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос 166.6 сая төгрөгийн орлого бүрдүүлжээ.

Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос 166.6 сая төгрөгийн орлого бүрдүүлсэн нь Сум хөгжүүлэх сангийн зээлийн эргэн төлөлтөөс орсон орлого байна.

Нийт санхүүжилтээс 10.2 сая төгрөгийг төсөвт буцаан төвлөрүүлсэн ба орон нутгийн төсвөөс 33.6 сая төгрөгийн, ЭМДС-гаас 5.5 сая төгрөгийн санхүүжилтийг дутуу авч, үндсэн үйл ажиллагааны орлого 13.4 сая төгрөгөөр тасарсан үзүүлэлттэй байна.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 7209.0 сая төгрөг буюу 99.7 хувьтай байгаа нь төвлөрүүлсэн болон дутуу авсан санхүүжилт, тасарсан орлоготой холбоотой байна.

Сумын орон нутгийн төсвийн орлогын талаар:

Аймгийн ИТХ-ын 2020 оны “Орон нутгийн төсөв батлах тухай” 16 дугаар тогтоолоор Улаанхус сумын 2021 оны орон нутгийн төсвийн орлогын төлөвлөгөөг 166.6 сая төгрөгөөр баталж, Аймгийн ИТХ-ын хуралдааны “2021 оны төсөвт тодотгол хийх тухай” 2021 оны 41 дүгээр тодотголоор 211.6 сая төгрөгөөр буюу 45.0 сая төгрөгөөр нэмэгдүүлж баталсан байна.

Сумын ИТХ-ын 2021 оны 25 дугаар хуралдааны тогтоолоор 2021 орлогын төлөвлөгөөг 211.6 сая төгрөгөөр хэвээр нь баталжээ.

Гүйцэтгэлээр орон нутгийн төсвийн орлогод 233.2 сая төгрөгийн орлого оруулж, төлөвлөгөөг 21.7 сая төгрөгөөр буюу 10.2 хувиар давуулан биелүүлсэн байна.

Хүснэгт №7 Орон нутгийн орлогын төлөвлөгөө, гүйцэтгэл /сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Өсөлт/+, бууралт /-/	Дүнд эзлэх хувь
I.Татварын орлого	198.8	185.4	-13.4	79.5
II.Татварын бус орлого	12.8	47.8	35.0	20.5
Нийт дүн	211.6	233.2	21.7	100.0

Орлогын нэр төрлөөр авч үзэхэд татварын орлогоос үйл ажиллагааны орлогын албан татвар 8.8 сая төгрөгөөр, хөрөнгө борлуулсны орлого 2.1 сая төгрөгөөр, бууны албан татвар 2.8 сая төгрөгөөр, газрын төлбөр 1.9 сая төгрөгөөр, түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр хураамж 4.8 сая төгрөгөөр, хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж 3.8 сая төгрөгөөр, ойн нөөцийн төлбөр 1.0 сая төгрөгөөр, агнуурын нөөцийн төлбөрөөс 4.1 сая төгрөгөөр тус тус тасарсан байна.

Орон нутгийн орлогын төлөвлөгөөний давж биелэгдэхэд иргэдийн мөнгөн хадгаламжийн хүүгийн орлогоос суутгасан албан татвар буюу хөрөнгийн орлого 4.4 сая төгрөгөөр, улсын тэмдэгтийн хураамж 11.6 сая төгрөгөөр, хүү торгуулийн орлого 1.4 сая төгрөгөөр давж биелэгдэн, төлөвлөгөө өгөгдөөгүй малын албан татварын орлогоос 29.4 сая төгрөгийн, бусад нэр заагдаагүй орлогоос 4.2 сая төгрөгийн орлого оруулсан нь орон нутгийн орлого давж биелэгдэхэд голлон нөлөөлсөн байна.

Малын албан татварын орлогыг Сумын ИТХ-ын хуралдааны 2021 оны 20 тоот тогтоолоор “Малын тоо толгойн албан татварын хэмжээг тогтоох тухай” тогтоолд үндэслэн сумын Засаг даргын 2021 оны А/123 дугаар “Малын тоо толгойн албан татвар хураах тухай” захирамжаар татварын орлого бүрдүүлсэн байна. 2022 оноос сумын орон нутгийн орлогын төлөвлөгөөнд тусгагдсан байна.

Сумын орон нутгийн орлогын ихэнх орлогууд тасарсан шалтгаан нь аймгаас баталсан орон нутгийн орлогын төлөвлөгөөг сумын ИТХ-ын хуралдааны тогтоолоор үндэслэлгүйгээр нэмэгдүүлж баталсантай холбоотой тухайн орлого тасарсан гэх тайлбарыг өгч байна.

Орон нутгийн ерөнхий орлогын 910 тоот дансанд оны эхэнд 34.0 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй ба Орон нутгийн орлогын 995 тоот дансаар 233.2 сая төгрөгийн татварын орлого оруулж, оны эцэст орон нутгийн төсвийн ерөнхий орлогын 910 тоот дансанд 25.0 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй гарчээ.

Хүснэгт №8 Төсвийн байгууллагуудын 2021 оны төсвийн зарлагын гүйцэтгэл:

/сая төгрөг/

Д/д	Байгууллагын нэр	Батлагдсан төсөв	Гүйцэтгэл	Хэтрэлт, хэмнэлт

1	Сумын ИТХ	74.9	74.9	-
2	Сумын ЗДТГ	483.5	483.6	(0.1)
3	Ерөнхий боловсролын 1 дүгээр сургууль	1,766.5	1,761.0	5.5
4	Ерөнхий боловсролын Согоог сургууль	978.4	977.3	1.1
5	Ерөнхий боловсролын Хөх хөтөлийн сургууль	1,243.0	1,239.7	3.3
6	Сумын Хүүхдийн цэцэрлэг	556.9	556.9	-
7	Согоог хүүхдийн цэцэрлэг	324.9	324.6	0.3
8	Хөх хөтөлийн хүүхдийн цэцэрлэг	292.2	292.2	-
9	Соёлын төв	90.1	90.1	-
10	Эрүүл мэндийн төв	1,024.4	1,018.6	5.8
11	ОНХСан	214.6	214.6	-
12	СХС	180.0	166.6	13.4
Нийт дүн		7,229.4	7,200.1	29.3

Нэмэлт санхүүжилт

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Дээд шатны төсвийн захирагчаас 307.6 сая төгрөгийн, төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлогоор 1.6 сая төгрөгийн, нийт 309.2 сая нэмэлт санхүүжилт хүлээн авсан байна.

Үүнээс цалин хөлс, НДШ-тэй холбоотой зардалд 79.0 сая, бичиг хэрэгт 1.6 сая, тээвэр шатахууны зардалд 1.6 сая, шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөрт 0.6 сая, хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгалд 0.8 сая, бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлсд 0.7 сая, эмийн зардалд 32.3 сая, багаж, техник, хэрэгсэлд 2.3 сая, томилолт, бараа үйлчилгээний бусад зардалд 116.8 сая төгрөгийн, урсгал шилжүүлгийн зардалд 71.2 сая нийтдээ 309.2 сая төгрөгийг зарцуулжээ.

Нэмэлт санхүүжилтийн дансанд хуулиар зөвшөөрөгдөөгүй орлого ороогүй байна

3.7 Шилэн дансны мэдээлэл

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Шилэн дансны тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.1, 3.1.2-т хамаарах төсөвт байгууллага нь тус хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1, 6.4-т /шилэн дансны мэдээлэл/ тус тус заасан мэдээллийг хуульд заасан хугацаанд ил тод мэдээлэх зохицуулалттай.

Аудитаар тус хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан мэдээллийн давхардал, ач холбогдол, үр нөлөөг харгалзан дараах 10 төрлийн мэдээллийг Шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудаст ил тод байршуулсан эсэхийг хамруулан шалгалаа.

Улаанхус сумын Засаг дарга нь 2021 онд Шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудаст 56 мэдээллийг хоцроож байршуулсан, Орон нутгийн хөгжлийн сангийн таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий худалдан авсан бараа, ажил үйлчилгээний 109.1 сая төгрөгийн мэдээллийг оруулаагүй.

Мөн Сум хөгжүүлэх сангийн 166.6 сая төгрөгийн орлого, 178.2 сая төгрөгийн зарлагын гүйлгээний мэдээлэл болон тайлант онд олгосон зээлийн авлагын талаарх шийдвэр, таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий орлогын 44.9 сая төгрөгийн 3 гүйлгээ, зарлага санхүүжилтийн 125.5 сая төгрөгийн 13 гүйлгээний мэдээллийг огт оруулаагүй, Засаг даргын шилэн данс мэдээлсэн байдлын хэрэгжилт 44 хувьтай, өмнөх оны аудитаар шилэн данстай холбоотой өгсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлээгүй зөрчлийг давтан гаргасан байна.

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор батлагдсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Аудитаар тус ТТЗ-ийн багцад хамаарах 14 байгууллага, санг хамруулан, мөн хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан мэдээллийн давхардал, ач холбогдол, үр нөлөөг харгалзан дараах 10 төрлийн мэдээллийг Шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудаст ил тод байршуулсан эсэхийг шалгалаа.

Тухайн ТТЗ-ийн багцад хамаарах төсөвт байгууллагуудын шилэн дансны хуулийн хэрэгжилтэнд хийсэн аудитын дүнгээр 1 байгууллагад зөрчил арилгах албан шаардлага, 3 байгууллагад зөвлөмж өгөгдсөн байна.

Аудитын илрүүлэлт:

ЕБ-ын 2 дугаар сургууль шилэн дансанд 3 дугаар улирлын төсвийн гүйцэтгэлийг хугацаа хоцроож оруулсан, таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий худалдан авалтын 3.8 сая төгрөгийн орлогын 1 гүйлгээ, цалингийн зардлаас бусад таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий орлогын 398.9 сая төгрөгийн 5 мэдээлэл, аудитын тайлан, дүгнэлтэд тусгагдсан асуудлаар авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний биелэлтийг оруулаагүй, 11.2 сая төгрөгийн авлага үүсгэсэн тухай шийдвэрийг байршуулаагүй, мэдээлсэн байдлын хэрэгжилт 66.7 хувьтай байна.

ЕБ-ын 3 дугаар сургууль шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудаст 119 мэдээллийг байршуулахаас 114 мэдээллийг хугацаандаа байршуулж, 3 мэдээллийг хугацаа хоцроож мэдээлсэн, шилэн дансны хэрэгжилт 91.3 хувьтай байна.

Согог хүүхдийн цэцэрлэг цалингийн зардлаас бусад таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий орлогын 187.6 сая төгрөгийн гүйлгээний болон 3.7 сая төгрөгийн өр үүсгэсэн талаарх мэдээллийг оруулаагүй шилэн дансны хуулийн хэрэгжилт 89.5 хувьтай байна.

Эрүүл мэндийн төв шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудаст оны эцсын 46.4 сая төгрөгийн авлага үүсгэсэн талаарх мэдээллийг байршуулаагүй байна.

3.8. ӨМНӨХ ЗӨВЛӨМЖИЙН ХЭРЭГЖИЛТИЙН ТАЛААРХ ТАЙЛБАР, ТОДРУУЛГА

Өмнөх оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн аудитаар төсвийн төвлөрүүлэн захирагчид төлбөрийн акт, албан шаардлага өгөгдөөгүй, 3 заалт бүхий зөвлөмж өгөгдсний 1 нь биелэгдэж, 2 нь биелэгдэгүй зөрчлийг давтан гаргасан байна. Зөвлөмжийн биелэлт 33.3 хувьтай байна.

Хүснэгт: №8 Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар өгсөн төлбөрийн акт, албан шаардлагын хэрэгжилт

Үзүүлэлт	Өмнөх оны илрүүлэлт		Биелэлт		Биелэгдээгүй		Хэрэгжилтийн хувь
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	
Төлбөрийн акт							
Албан шаардлага							
Зөвлөмж	3		1		2		33.3

Нийт	3	1	2	33.3
------	---	---	---	------

/сая төгрөг/

3.9 Аудитын явцад хэрэгжүүлсэн горим сорил, түүний үр дүн

Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд харьяа 10 төсвийн байгууллага, 4 тусгайн сангийн нийт 14 санхүүгийн тайлан нэгтгэгдсэнээс 8 байгууллагад дүгнэлт гаргаж, 2 байгууллага, нэгжийн санхүүгийн тайланг түүвэрт хамруулсан.

Аудитад хамрагдсан харьяа байгууллагуудаас Засаг даргын тамгын газар, Ерөнхий боловсролын 1 дүгээр сургууль, 3 дугаар сургууль, сумын хүүхдийн цэцэрлэг, Согог хүүхдийн цэцэрлэг, Эрүүл мэндийн төвийн санхүүгийн тайланд “Зөрчилгүй”, Ерөнхий боловсролын 2 дугаар сургууль, Хөх хөтөлийн хүүхдийн цэцэрлэг “Хязгаарлалттай” санал дүгнэлт өгсөн байна.

Сумын ИТХ, Соёлын төв, Орон нутгийн хөгжлийн сан, Сум хөгжүүлэх сан, Эргэлтийн эмийн сангийн санхүүгийн тайланг түүвэрт хамруулж үзсэн.

Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн аудитаар алдаа зөрчил гараагүй байна.

Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн залруулга

Төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлантай холбоотой залруулга гараагүй байна.

Төвлөрүүлэн захирагчид хүргүүлсэн акт, албан шаардлага:

Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлантай холбоотой тайлантай холбоотой 625.1 сая төгрөгийн алдаа зөрчил илэрч 625.1 сая төгрөгийн албан шаардлага, 1 заалттай зөвлөмж өгөгдлөө.

1. Улаанхус сумын Засаг дарга нь 2021 онд Шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудаст 56 мэдээллийг хоцроож байршуулсан, Орон нутгийн хөгжлийн сангийн таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий худалдан авсан бараа, ажил үйлчилгээний 109.1 сая төгрөгийн мэдээллийг оруулаагүй.

Сум хөгжүүлэх сангийн 166.6 сая төгрөгийн орлого, 178.2 сая төгрөгийн зарлагын гүйлгээний мэдээлэл болон тайлант онд олгосон зээлийн авлагын талаарх шийдвэр, таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий орлогын 44.9 сая төгрөгийн 3 гүйлгээ, зарлага санхүүжилтийн 125.5 сая төгрөгийн 13 гүйлгээний мэдээллийг огт оруулаагүй, Засаг даргын шилэн данс мэдээлсэн байдлын хэрэгжилт 44 хувьтай, өмнөх оны аудитаар шилэн данстай холбоотой өгсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлээгүй зөрчлийг давтан гаргасан байна.

2. Сумын Ерөнхий боловсролын сургууль, хүүхдийн цэцэрлэгүүд дотуур байр болон цэцэрлэгийн хүүхдийн хоол, хүнсний материалыг хэрэгцээнээс илүү нөөцөлж бараа материалын үлдэгдлийг их хэмжээгээр нэмэгдүүлсэн нь төсвийн төлөвлөлт үндэслэлгүй хийгдсэн, нөгөө талаар сумын санхүү, төрийн сангаас нормативт зардлын төсвийн зарцуулалтад хүүхэд өдрийн гүйцэтгэлээр хяналт тавьж ажиллаагүй, өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар өгөгдсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна.

Энэ нь Шилэн дансны тухай хуулийн 4.1.1-д “мэдээлэл үнэн зөв, бодитой, иж бүрэн байх”, 4.1.3-т “тогтоосон хугацаанд, тогтмол, шуурхай мэдээлдэг байх”, 4.1.4-т “хуулийн дагуу нууцад хамааруулснаас бусад бүх мэдээлэл нээлттэй байх”, 5.1.4-т “мэдээллийг тогтмол шинэчилж байх”, 6.1-д “энэ хуулийн 3.1.1, 3.1.2-т заасан байгууллага, албан тушаалтан дараах мэдээллийг тогтмол мэдээлнэ”, 6.4-т “энэ хуулийн 3.1.1, 3.1.2-т заасан байгууллага дараах мэдээллийг долоо хоногийн дотор мэдээлнэ”, 7.1-д “Шилэн дансны

мэдээллийг энэ хуулийн дагуу иргэн олон нийтэд хүргэх үүргийг дараах албан тушаалтан хүлээнэ” гэсэн заалт болон Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор батлагдсан журмын холбогдох гэсэн заалт,

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.2-т “санхүүгийн аливаа үйл ажиллагааг нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын болон үндэсний стандартын дагуу, цаг хугацаанд нь, үнэн зөв, үндэсний мөнгөн тэмдэгтээр илэрхийлэн бүртгэж, тайлагнах”, 6.4-т “Энэ хуулийн 5.1.3-т заасан санхүү, төсвийн зохистой удирдлагыг хэрэгжүүлэх зарчмыг дараах байдлаар хэрэгжүүлнэ”, 6.4.1-д “Төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж зарцуулах”, 16 дугаар зүйлийн 16.5 дахь хэсгийн 16.5.5-д “батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах”, 41 дүгээр зүйлийн 41.2 дахь хэсгийн 41.2.3-т “төсвийн гүйцэтгэлийг хууль тогтоомжийн дагуу хэрэгжүүлж, тайлагнах” гэсэн заалтуудыг тус тус зөрчсөн байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Аудитаар илэрсэн зөрчлийг арилгуулах албан шаардлага өгөв.

Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн харьяа байгууллагуудын санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар нийтдээ 557.1 сая төгрөгийн алдаа, зөрчил илэрсэн байна. Үүнд:

ЕБ-ын 2 сургуульд 17.4 сая, сумын хүүхдийн цэцэрлэгт 8.7 сая, Согог хүүхдийн цэцэрлэгт 4.8 сая нийт 30.9 сая төгрөгийн залруулга хийгдэж, ЕБ-ын 2 дугаар сургуульд 1.4 сая төгрөгийн акт тогтоож, ЕБ-ын 2 дугаар сургуульд 23.7 сая, 3 дугаар сургуульд 13.5 сая, Согог хүүхдийн цэцэрлэгт 23.1 сая, Хөх хөтөлийн хүүхдийн цэцэрлэгт 86.5 сая, Эрүүл мэндийн төвд 7.8 сая төгрөгийн нийт 154.6 сая төгрөгийн зөрчилд зөрчил арилгуулах албан шаардлага өгөгдсөн.

ЕБ-ын 1 дүгээр сургуульд 70.4 сая, 3 дугаар сургуульд 6.1 сая, сумын Хүүхдийн цэцэрлэг 59.7 сая, Эрүүл мэндийн төвд 46.4 сая төгрөгийн зөрчлийг арилгах, давтан гаргахгүй байх талаар 6 заалттай зөвлөмж хүргүүлсэн байна.

Хүснэгт 8: Төсөвт байгууллагуудын алдаа зөрчлийн нэгтгэл /сая төгрөгөөр/

д/д	Аудитад хамрагдсан байгууллагын нэр	Нийт алдаа, зөрчлийн		Үүнээс							
				Залруулга		Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
		Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
1	Ерөнхий боловсролын 1 дүгээр сургууль	2	70.4							2	70.4
2	ЕБ-ын 2 дугаар сургууль	6	42.5	2	17.4	1	1.4	3	23.7		
3	ЕБ-ын 3 дугаар сургууль	2	19.6					1	13.5	1	6.1
4	Улаанхус сумын хүүхдийн цэцэрлэг	2	68.4	1	8.7					1	59.7
5	Согоог хүүхдийн цэцэрлэг	4	215.5	1	4.8			2	23.1	1	187.6
6	Хөх хөтөл хүүхдийн цэцэрлэг	2	86.5					2	86.5		
7	Эрүүл мэндийн төв	2	54.2					1	7.8	1	46.4
Нийт дүн		20	557.1	4	30.9	1	1.4	9	154.6	6	370.2

3.10 Дараагийн аудитаар авч үзэх буюу анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал

Дараагийн аудитаар авч үзэх анхаарал татахуйц асуудал байхгүй байна.

4. МЕНЕЖМЕНТИЙН ЗАХИДАЛ

1. Албан тушаалын чиг үүргийн хэрэгжилттэй холбоотой асуудал:

1.1. Илрүүлэлт:

Сумын Орон нутгийн хөгжлийн сан, сум хөгжүүлэх сангийн 2 дугаар гарын үсгийг Засаг даргын тамгын газрын нягтлан бодогч зурж, тайлан баланс гаргаж ирүүлсэн байна.

Энэ нь Монгол Улсын Төрийн албаны зөвлөлийн 2019 оны 07 дугаар сарын 16-ны өдрийн 42 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралтаар баталсан Санхүүгийн албаны даргын ажлын байрны тодорхойлолтын албан тушаалын 2 дугаар зорилтын 12, 3 дугаар зорилтын 1-д заасныг зөрчсөн байна.

1.2. Өгсөн зөвлөмж:

Монгол Улсын Төрийн албаны зөвлөлийн 2019 оны 07 дугаар сарын 16-ны өдрийн 42 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралтаар баталсан сумын Санхүүгийн албаны ажлын байрны тодорхойлолтод заасны дагуу Орон нутгийн хөгжлийн сан, Сум хөгжүүлэх сангуудын 2 дугаар гарын үсгийг санхүүгийн албаны даргаар зуруулж, тайлан, баланс гаргуулах зөрчлийг арилгаж ажиллах;

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг Төрийн аудитын газарт 2022 оны 07 дугаар сарын 01-ний өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

5. Аудитын явцад илэрсэн алдаа, зөрчлийн жагсаалт

/сая төгрөг/

д/д	Аудитад хамрагдсан байгууллагын нэр	Нийт алдаа, зөрчлийн		Үүнээс							
				Залруулга		Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
		Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
1	Улаанхус сумын ТТЗСНТайлан	3	625.1					2	625.1	1	